

Citace záznamu

Josef Faltíčko, Zámek Kolštejn, Místnost v severním křídle středního zámku 3, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/938>, vyhledáno 29. 4. 2024.

Zámek Kolštejn, Místnost v severním křídle středního zámku 3

Číslo záznamu: 938

Bližší určení díla: Severní křídlo středního zámku

Památkově chráněno, č. úskp: 29269/8-843

Umístění: Průchod vstupního křídla, místnosti severního křídla

Datec: přelom 16. a 17. století (?)

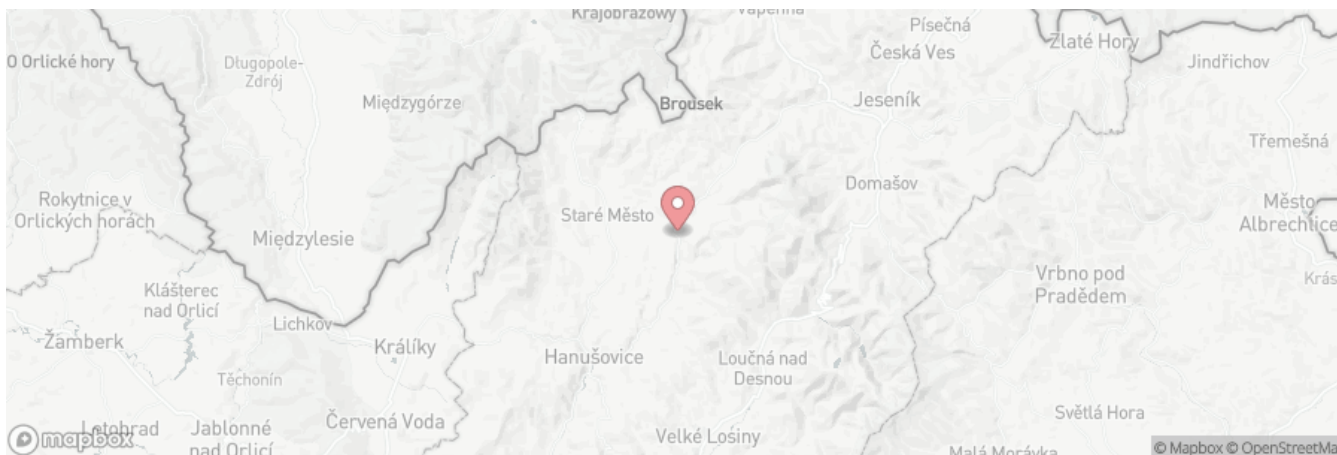

Branná, střední zámek, klenba sálu v severovýchodním nároží (Jana Waisserová, 2020)

Anotace

Zámecký komplex v Branně oplývá nejbohatší pozdně renesanční štukovou výzdobou na severní Moravě. Mimo zámeckých sálů a průjezdu vstupní věže se štukatury nalézají také v přilehlém kostele Zmrtvýchvstání Páně (dnešní farní kostel sv. Michaela archanděla). Vesměs geometrická výzdoba vznikla pravděpodobně ve dvou etapách mezi lety 1582 a 1614, kdy panství vlastnili Bruntálští z Vrbna.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Olomoucký kraj	Šumperk (okres)	Branná	Branná u Šumperka
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
		50.150910258843, 17.011403739452	

Technika štuks	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
		monochromie (stávající stav)	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Zámecký areál tvoří zřícenina středověkého hradu a renesanční zámek se dvěma nádvořími a kamenným mostem vedoucím k předzámčí, kde se nachází budova bývalého hejtmánství. Celý areál byl zakončen monumentálním zámeckým kostelem. S přestavbou hradu na reprezentativní zámek začal Hynek starší krátce po roce 1582, kdy do prostoru předhradí přistavěl tzv. střední zámek s velkým sálem. Tato přístavba s geometrickou sgrafitovou fasádou má trojkřídlou dispozici a její arkádové nádvoří s toskánskými sloupy je na jižní straně ukončeno původní hradbou. Stavitel nejspíše pocházel z území dnešního švýcarského kantonu Ticino nebo z okolí lugánských jezer v dnešní Itálii. Od roku 1594 spravoval zámek Hynkův syn Jan starší (†1608; Stibor 1998, s. 39), který spolu se svým synem Hynkem mladším ve zvelebování zámeckého komplexu pokračoval – začali budovat současný tzv. dolní zámek, tj. vstupní věž a východní křídlo (Menclová 1957, s. 8). Na jeho výstavbě se podíleli stavitelé inspirovaní slezským manýrismem. S okruhem těchto tvůrců je spojováno jméno stavitele Antonia Thomy (Nováková 1975, s. 60–63; Spurný 1983, s. 35, 202, 263–264; Polách 1994, s. 125; Polách 1995, s. 100–103). V rozšiřování zámku pak pokračoval nový majitel Hanuš Petřvaldský z Petřvaldu (†1619). Roku 1621 byl pak Kolštejn Petřvaldským konfiskován a věnován Lichtenštejnům (Březina 1932, s. 175).

Štukatury vznikly pravděpodobně ve dvou etapách mezi lety 1582 a 1614, kdy panství vlastnili Bruntálští z Vrbna, a nachází se hned v několika prostorách středního a dolního zámku a také v průjezdu. Ve čtyřech prostorách se uplatňují komunikující rámce či rytmizované kazety, tři místnosti zdobí jemné lemy a vegetabilní prvky a jedna místnost se vyznačuje krajkovitou zdobností. Všechny místnosti s jemným lemováním a vegetabilními motivy jsou situovány v severovýchodním nároží středního zámku, a lze tak předpokládat, že vznikly již za Hynka staršího Bruntálského z Vrbna. V severovýchodním nároží středního zámku je situována větší místnost s lunetovou klenbou. Útlé, jednoduše profilované lišty zde vybíhají z klenbových patek zakončených konzolami a lemuji výše tak, že na plochách klenby i výšečí vytvářejí trojúhelná

Literatura

Friedrich Bernau, *Studien und Materialien zur Spezialgeschichte und Heimatskunde des deutschen Sprachgebiets in Böhmen und Mähren*, Prag 1903.
 Jan Březina, *Vlastivěda Moravská. Šumperský, Staroměstský, Vízmberský okres*, Brno 1932.
 Karel Čundrl, Zámek v Branné bude obnoven, *Severní Morava*, sv. 19, 1970, s. 78–79.
 Miloš Dempír, Hrad a zámek Kolštejn v Branné poprvé zpřístupněn veřejnosti, *Severní Morava*, sv. 82, 2001, s. 72–74.
 Ladislav Hosák, Hrad Kolštejn (Branná) a jeho majitelé, *Severní Morava*, sv. 16, 1968, s. 11–17.
 Ondřej Jakubec, Skupina pozdně renesančních štukatur na Moravě, jejich styl a význam – možnosti a meze interpretace, *Umění* 51, 2003, č. 4, s. 278–291.
 Leoš Mičák, Hodinový cimbál úsovského zámku, *Severní Morava*, sv. 37, 1979, s. 62–64.
 Miroslav Plaček, *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*, Praha 2001.
 Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska, 1. svazek A/I*, Praha 1994, s. 122–123.
 František Špunýr (ed.), *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1983.

Prameny

Pavel Borský – Dagmar Černoušková – Josef Peterka, *Zámek Branná: Stavebně historický průzkum*, Brno 1999 (uloženo ve spisovně NPÚ, ÚOP v Olomouci).
 Vlasta Kauzerová – Tomáš Vítek, *Branná, objekt bývalého fojtství: Stavebně historický průzkum*, Olomouc 1994 (uloženo ve spisovně NPÚ, ÚOP v Olomouci).
 Dobroslava Menclová, *Branná, zámek, Umělecko-historický rozbor*, Brno 1957 (uloženo ve spisovně NPÚ, ÚOP v Olomouci).

Odkazy

[Josef Faltíčko, Panství Kolštejn \(Branná\) 1313–1621 \(diplomová práce\), Katedra historie FF UP, Olomouc 2020.](#)
[Veronika Řezníčková, Dekorativní štukatéřství na Moravě v letech 1550–1620. Mezi místní tradicí a recepcí italských vzorů \(diplomová práce\), Seminář dějin umění FF MU, Brno 2020.](#)

Autoři záznamu

Josef Faltíčko

Datum poslední změny

23.1.2023

Fotodokumentace současného stavu

Branná, střední zámek, klenba sálu v severovýchodním nároží (Jana Waisserová, 2020)

Branná, střední zámek, klenba sálu v severovýchodním nároží (Jana Waisserová, 2020)

Branná, střední zámek, klenba sálu v severovýchodním nároží, detail (Jana Waisserová, 2020)

Branná, střední zámek, konzola sálu v severovýchodním nároží (Jana Waisserová, 2020)